

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ex Illvstrissimo Cardinali Bellarmino Epitome
Controuersiarum Omnium huius Aeui
Lvthero-Calvinisticarvm Sub diuersis Titulis bis
Quadripertitis digestarum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiae, 1624

LXX. An politica potestas sit bona, & licita Christianis?

urn:nbn:de:hbz:466:1-11726

Hinc corrunt obiecta prius.

II. LUTHERVS *art. ult. BRENTIUS in Confess. Wirtembergicæ de Votis* Nefas ducunt MENDICARE Monachos; esseque ob id extra statum salutis.

SVADENT. 1. Quia exponunt se periculo moriendi fame.

2. Quia eleemosinæ debentur solum impotentibus ad se alendos.

3. Quia diuina humanaque lex vetat voluntariam mendicitatem. Ita & olim damnati, hæretici in meo *Antichristo part. 2. q. 29.*

4. Quia Christus, etsi pauper, non tamen mendicauit; ut Adæ successor in orbis domino, licet obstante ei lege civili.

5. Etsi mendicasset Christus, esset tamen opus admirandum, non imitandum; sicut ieiunium XL. dierum.

6. Apostolorum vita, omnia relinquentium, erat solum ad tempus instituta, & Dominus reuocauit, Luc. 22. *Sed nunc, qui habes sacco, tollat, similiter & peram.*

7. Quia Apostoli ex iustitia victum à populo repetebant; Matth. 10. *Dignus est operarius mercede sua.* 1. Cor. 9. *Quia militat stipendii suis unquam?*

AUTOR. Vitam MENDICANTIVM Religiosorum Pontifices, & generale Concilium Lugdunense approbarunt, ut sanctam: Et rectè. I. Domini & Apostolorum fundatam Exemplo, & Doctrinâ. Vide in meo *Antichristo part. 2. quest. 29.* 2. Illustratam à Deo miraculis; præsertim per S. Dominicum & S. Franciscum, qui ad instar Regulæ sibi acceperunt caput 10. Matthæi: sequentibus signis, ad innumeram infidelium conuersionem.

DICO AD I. Psal. 36. *Iunior fui, etenim senii, & non vidi iustum derelictum. Spera in Domino, & fac bonitatem; & inhabitabit terram, & pascet in diuitiis eius.* Adeo non periculum est de morte ex fame; nec est tentatio contra Deum.

AD II. Debentur maximè propter Christum pauperibus; inque Christi Euangelio laborantibus.

AD III. D. Thomas opusc. 19. I.

sto, *Non erit mendicium inter vos, mandatur diuitibus liberalitas, ne quis egere sinatur. Deinde promittitur tanta vbertas, per quam non erit mendicium.*

AD IV. Dominium illud originale perit per iustè introductam rerum diuisionem: vnde carere eo voluit Dominus. Nec tamen ex carentia domini, sed amore solo Paupertatis, mendicatus erat: nec ditescere voluit, cum potuisset, in Regem electus: quod fugit.

AD V. Est & imitandum; quò minus ad id miraculo opus; sicut nec ad dierum XL. ieiunium.

AD VI. Si ad tempus; ergo licita est in se vita mendica. Neque reuocauit Christus, ut patet, 1. Cor. 9. Sed ostendit, in quanto sint timore fururi tempore Passionis suæ. Nam qui dixit: *Nolite possidere aurum:* Ipse loculos habebat sub fure custode Iuda.

AD VII. Apostoli non ex debito ministrabant spiritalia populo, sed ex charitate, Christo quidem adhuc viuente; ideo non ex iustitia quoque exigebat sustentationem; sed ex æquitate & charitate.

IX. DE LAICIS.

QVÆSTIO LXX.

An Politica Potestas sit bona, & licita Christianis?

DONATISTÆ Magistratum Autoritatem omnino tollebant.

LIBERTINI nuperi, prætexu Christianæ Libertatis, idem innouarunt primi.

ANABAPTISTÆ & TRINITARIÏ in Transyluania licet fateri cogantur, in Veteri

Gg Tc-

Testamento Magistratum à Deo fuisse; Christianis tamen licitum esse negant, quin & displicere Deo: Ac proinde Christum Falsum habere in sua Ecclesia Reges, Principes: Christum verum nil tale pati posse.

SVADENT istis. 1. Quia, Christus & Apostoli vetant. Matth. 17. *Reges Gentium. &c. Ergo liberi sunt Filij.* Luc. 22. *Reges gentium dominantur eorum: Vos autem non sic.* Rom. 13. *Nemini quicquam debeatis, nisi ut inimicem diligatis.* 1. Cor. 7. *Prelio emi estis; nolite fieri serui hominum:* 2. Cor. 8. *Vnus Dominus:* Eph. *Vna fides.* &c.

2. Quia, plerique abutuntur potentiâ: vt Nemrod, Pharao, Nebuchodonosor, Saul, Roboam.

3. Quia, Iudæis permissus fuit Magistratus ob imperfectionem, vt pueris: *Gal. 4.* At nos Viri sumus perfecti, & Vncti.

4. Deus creauit hominem liberum; peccatum introduxit dominatum & subiectionem: At per Christum liberati sumus. Dictumque, *Dominamini piscibus;* non *hominibus.* Quia naturâ æquales sunt omnes.

AUTOR. Bonus, & licitus est Magistratus Christianis. I. Sic Scriptura in *Antichristo part. 2. q. 30.* Nam licet Christianos subesse Ethnico; ergo magis subesse Christiano Magistratui: at subesse plus aduersatur Christianæ libertati; ergo magis etiam licet præesse Christianis.

2. Quia viri sancti gesserunt Magistratum, Melchised. Ioseph, Moyses, Iosue, &c. Regulus, *Ioan. 4.* Paulus Proconsul, *Act. 13.* Quod autem rara sint in Nouo Testamento exempla, fit, quia Christo regnum auspiciari placuit à pauperibus, *1. Cor. 1.* Ne videretur Ecclesia creuisse ex humana potentia; quæ potius 300. annis oppressa creuit. Nec exempla malorum Principum esse pro-

bant malum principari; cum & aliis in rebus mali abutantur bonis.

3. Natura humana socialem vitam requirit, ob mutuam necessitatē: isthuc autem opus regimine est. Bruta sufficiunt sibi ipsis, per naturam sat instructa; at homo sit oportet homini Deus.

4. Quia politica potestas à Deo est, in genere. &c. teste Scriptura in Antichristo: nam consequitur necessariò ad naturam hominis; ergo est ab autore naturæ. Item in genere potestas pendet ex iure naturæ, non ex hominum consensu; nam debent ab aliquo regi, nî perire malint. Est autem ea potestas immediata in multitudine iure diuino: nam nullus in particulari præesse potest ex se magis, quam alter. Cùmque nec multitudine præesse queat, ideo tenetur eam trãferre in vnum, aut plures, eo pacto, quo placuerit: Et hinc existunt species regiminis Monarchia, Aristocratia, Democratia.

5. Quia status politicus fuisse quoque in statu innocentia; cum etiam tunc homo fuisse naturaliter animal ciuile & sociale: societas autem est multitudo ordinata. Vide *Bellarmin. libr. 3. de Laticis. cap. 7.*

DICO AD I. Christus non prohibuit principari: nam id solis dixit Apostolis, ne dominantur more sæcularium: Voluit tamen eos præesse; ideo ibidem ait: *Qui Præcessor est, sicut minister.* Modum igitur vetat dominandi, nō ipsum Præsidere. Vnde iussit Matth. 22. *Reddite, quæ sunt Cesaris, Cesari.* Proinde, Rom. 13. *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Non est enim potestas, nisi à Deo: quæ autem sunt à Deo, ordinata sunt.* Itaque qui

qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Non sine causa hæc gladium portat.

AD II. Abusus rei est abutentium noxa, rei; bonitati nil adimit. Sic foret instituta à Christo potestas etiam Ecclesiastica etiam eliminanda; ut quæ multi sint abusi. item matrimonium &c. Unde, I. Pet. 2. *Subditi estote omni tempore Dominis, non tantum bonis & modestis, sed etiam discolis.*

AD III. Iudæis non ob imperfectionem permissus est magistratus; sed ob ius diuinum, & naturale &c.

AD IV. Quinideo Deus fecit mulierem ex viro, & non creauit viros multos; ut ex vno omnes nati scirent esse ordinem debere & præfecturam, saluâ libertate arbitrii cuiusque. Peccatum verò induxit dominatum Coëtionis, non Directionis; nam hic & in statu innocentia fuisset: Christus autem nos liberauit à seruitute peccati, non principatus.

Atque in istis sentiunt nobiscum Lutheri-Caluinistæ. Sicut & in hoc: Dominium & in impiis esse posse.

QVÆSTIO LXXI.

Potestas politica an possit condere leges in conscientia obligantes?

WALDENSES olim, & ANABAPTISTAE hodie negant licere Magistratui ciuiles condere leges; iudicia exercere: Punire improbos

SVADENT istis. 1. Matth. 5. *Siquis soluerit secum iudicio contendere, & tunicam tuam tollere; da ei & pallium.* 2. 1. Corinth. 6. *Delictum est in vobis, quod iudicia habeatis inter vos. Cur non magis fraudem patimini? Quare non magis iniuriam accipitis?* 3. *Dicitur est antiquis, Matth. 5. oculus pro oculo,*

dentem pro dente. Ego autem dico vobis, Non resistes malo. Matth. 26. Omnes, qui acceperint gladium, gladio peribunt.

AUTOR. Christiano Magistratui licet condere leges. 1. Teste S. Scriptura, in meo *Antichristop. 2. q. 30.* 2. Ratio. Quia ciuili vitæ, cum sit socialis, necessaria est directio & regula suarum actionum in consuetudine, commerciis, obedientia &c. Natura verò cum solâ generalia ostendat principia; sunt hominibus particularia ex iis deducenda ac proponenda. Nec sufficit lex Euangelii; ut quæ sit de diuinis; de humanis igitur humanas leges dare est hominis, à Deo cæteris præpositi. Unde, *Legibus antiquis resstat Romanus, Virisq.* 3. Libertas Christiana postulat leges ciuiles, quibus, post Deum, conseruetur à peccato, Libertati veræ contrario. Teste Scriptura in Antichristo. 4. Lex diuina non pugnat cum libertate Christiana; quia Adæ creato libero, lex data est, Genes. 2. *De ligno scientia boni & mali non comedes.* Ergo nec humana lex pugnat cum libertate: quia quoad obligationem diuina & lex humana sunt æquales.

II. IUDICIA EXERCERE licet Christianis Principibus: Nil enim prodesse leges, nisi licita forent iudicia. At leges tolli nequeunt: ergo nec iudicia. Ps. 2. *Reges intelligite, qui iudicatis terram.* Deut. 16. *Iudices & Ministros constitues in omnibus portis, ut iudicent populum iusto iudicio.* 1. Corinth. 6. *Secularia iudicia se habueritis, contemptibiles, qui sunt in Ecclesia, hos constituite ad iudicandum. Sic non est sapiens quisquam in vobis, qui iudicare possit fratrem suum?*

Gg 2 Dico